herpy

GEKKOER

Common fan-footed gecko

Ptyodactylus hasselquistii

En slank, gulbrun klippegekko fra Ægypten og Mellemøsten med vifteformede tæer og kløer, der kan trækkes ind. Den lever på sten og klippevægge i tørre egne, er en kendt gæst på husmure i Israel og holdes parvis. Der findes kun få pålidelige oplysninger om pasning af netop denne art, så mange tal er lånt fra slægten.

Familie: Phyllodactylidae Tidligere navn: *Ptyodactylus lobatus* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**7-10 cm** snude-kloak-længde
Levetid	**8-12 år**
Aktiv	**Skumring og nat**
Levevis	**Klippeboende**
Biotop	**Ørken og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 40 × 60 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Hotspot	**32-38 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
UVB	**Valgfri**
Vinterhvile	**10-21 °C** 8-12 uger
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**12 mdr.**
Kuldstørrelse	**2 æg**
Kuld pr. år	**5-6**
Inkubation	**45-100 dage** ved 27-30 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES og ikke i bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen CITES-papirer ved køb, salg eller flytning inden for EU. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav. Mange dyr i handlen er vildfangne, så spørg efter dyrets oprindelse.

Om arten

Ptyodactylus hasselquistii er en slank, mellemstor klippegekko. Tæerne er flade og vifteformede med hæftelameller, der stråler ud til siderne. Midt i hver tå sidder en lille indskæring, som kloen kan trækkes ind i. Tæernes form har givet slægten *Ptyodactylus* sit navn, der kommer af de græske ord for vifte og finger. Pupillen er lodret spaltet, og ryggen er dækket af tydelige, tornlignende kegleskæl. Halen er ringet i lyse og mørke bånd, og hos slægten sidder der 8-14 længdestriber på ryggen. Farven varierer meget, og dyrene kan skifte nuance.

Den bliver op til 10 cm fra snude til kloak, og halen kommer oveni. Uden for yngletiden er kønnene svære at skelne, fordi begge mangler lår- og analporer. Modne hanner har dog tydelige hemipenisudbulinger ved halens rod.

Arten blev beskrevet i 1798 og er opkaldt efter Frederic Hasselquist, en svensk læge og opdagelsesrejsende, der var elev af Carl von Linné. Typeeksemplarerne kom fra Kairo. Ud over hovedformen anerkendes underarten *P. h. krameri* fra Libanon, mens *P. guttatus* og *P. ragazzii* i dag regnes som selvstændige arter. Dyr i handlen sælges ofte som *P. hasselquistii*, men er

oftere *P. guttatus*. De to kendes på tegningen: *P. guttatus* har pletter, *P. hasselquistii* tværbånd.

I Israel er arten en velkendt gæst på husmure, hvor den jager insekter. Hannerne kvidrer.

Udbredelse og levested

Ptyodactylus hasselquistii findes i Ægypten, herunder Sinai, og videre gennem Israel, Jordan, Syrien og Libanon. Mod øst når den det vestlige Irak, og mod syd forekommer den i Saudi-Arabien, blandt andet på Farasan-øerne, og i Sudan. Typelokaliteten er Kairo.

Mange ældre angivelser fra Nordafrika vest for Ægypten, fra Mauretanien, Vestafrika, Oman og Iran bygger på fejl eller forvekslinger med andre arter i slægten. I Californien er arten indført, men den bestand er ikke med på kortet.

> **Oprindelig udbredelse:** Egypten, Israel, Jordan, Syrien, Libanon, Irak, Saudi-Arabien og Sudan.

LEVESTED

Ptyodactylus hasselquistii er en klippeboer. Slægten lever først og fremmest på klippegrund i ørkener og deres randområder, og det gælder også denne art. Dyrene gemmer sig i sprækker og under sten og sidder på klippevægge. De kommer også ind i og omkring huse, hvor mure med sprækker giver samme slags skjul.

Det er varmt, og de fleste arter i slægten foretrækker over 30 °C. Temperaturen svinger meget mellem dag og nat og mellem sommer og vinter, og vinternætterne kan være kolde. Hunnerne i slægten har fælles æglægningspladser og klistrer æggene fast på sten. Hvornår på døgnet arten er aktiv, er ikke dokumenteret; slægten rummer både dag- og nataktive arter.

Pasning

TERRARIET

Der er kun få pålidelige oplysninger om pasning af netop *Ptyodactylus hasselquistii*. Det meste her bygger på erfaringer med slægten *Ptyodactylus* som helhed, og tallene er forsigtige. Et par bør have mindst 60 × 40 × 60 cm (længde × bredde × højde), og større er bedre. Det er et bud, ikke et dokumenteret mål. Unger kan holdes i et mindre terrarie på mindst 20 × 20 × 30 cm. Det skal være forholdsvis højt, så lampen ikke overopheder dem. Tre til fire unger af samme størrelse kan gå sammen.

Indret med klippeplader, stablede sten, korkbark og flade skjul, så dyret kan klemme sig ind mellem fladerne og klatre på lodrette partier. Stenene skal stå stabilt, så de ikke kan skride og klemme dyret. Bunden er sand eller en sandet blanding. Planter er ikke nødvendige. Sørg for ventilation, så luften ikke bliver stillestående.

TEMPERATUR

Terrariet skal have en tydelig temperaturforskel. Om dagen ligger den kølige ende på 27-32 °C, og under varmelampen skal et sted nå 32-38 °C. Tallene gælder slægten. Om natten kan temperaturen falde til omkring 18-22 °C. Natværdien er ikke dokumenteret for arten og er et forsigtigt skøn.

I en kølig vinterhvile sænkes temperaturen til omkring 21 °C om dagen og 10 °C om natten i mindst to måneder, og lyset er højst tændt, så længe det er lyst udenfor. Hæv derefter temperaturen gradvist tilbage over nogle dage. Dyrene spiser mindre i hvileperioden. Brug digitale termometre både ved varmepunktet og i den kølige ende.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Ptyodactylus hasselquistii kommer fra tørre egne og trives ved lav til moderat luftfugtighed, formentlig omkring 30-50 %. Tallet er et skøn og ikke dokumenteret for arten. Terrariet skal ikke være vådt, og bunden skal kunne tørre.

Sprøjt let, så dyret kan drikke dråber fra stenene. Under vinterhvilen kan sprøjtningen skæres ned til hver anden dag. Stil gerne en lav skål med frisk vand ved siden af, men det er ikke dokumenteret, at arten bruger den.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Brug en varmelampe eller spot over en flad sten, så dyret kan sole sig. UVB-behovet er ikke dokumenteret for arten. Et svagt UVB-rør til ørkenarter kan bruges, når der er skygge i resten af terrariet. Holdes arten uden UVB, skal foderet have tilskud af kalk med D3.

Lyset er tændt omkring 12 timer om dagen i sæsonen og højst så længe, som det er lyst udenfor, under vinterhvilen. Om natten skal der være mørkt.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Ptyodactylus hasselquistii lever af insekter og andre små leddyr. Fårekyllinger, græshopper, melorme og kakerlakker er gode foderdyr, og de skal være mindre end afstanden mellem dyrets øjne. Det bygger på slægtens kost i naturen og i fangenskab. Præcise mængder og hyppighed er ikke dokumenteret for arten.

Unger fodres hver dag med samme foder som de voksne, bare i mindre størrelser. Voksne kan få foder nogle gange om ugen og under vinterhvilen kun omkring to gange om ugen. Pudr insekterne let med kalk, og giv jævnligt et tilskud med D3 og vitaminer. Hold øje med vægten, så dyrene ikke bliver fede.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Ptyodactylus hasselquistii er et lynhurtigt og sky klippedyr og egner sig ikke til håndtering. Giv den ro til at falde til efter en flytning. Tag aldrig fat i halen, for den kan smides.

Arten holdes parvis eller enkeltvis. Parrene knytter sig til hinanden og kan holdes sammen hele året, men dyr uden for parret bliver ofte bidt og jagtet. Sæt derfor ikke flere hanner eller flere par i samme terrarie. Om flere hunner kan holdes sammen, er ikke dokumenteret. Hannerne kvidrer og nikker med hovedet over for hunnen.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hanner kan kendes på tydelige hemipenis-udbulinger ved halens rod, når de er kønsmodne. Hunner har ingen sådanne udbulinger. Der er ingen lår- eller analporer hos nogen af kønnene, så uden for yngletiden er det svært at kønsbestemme dyrene sikkert. I slægten regnes dyrene for kønsmodne ved omkring 12 måneder. Ungerne begynder at kvidre, når de er omkring seks måneder gamle.

PARRING

Etablerede par holdes sammen hele året. Avlen sættes i gang med en kølig hvileperiode om vinteren på mindst to måneder, som beskrevet under temperatur. Når foråret kommer, hæves temperaturen gradvist, og hannen begynder at kvidre og nikke kraftigere til hunnen. De fleste hunner i faste par er modtagelige. Afviser hunnen hannen, kan hun angribe ham, og så bør parret skilles. Oplysningerne gælder slægten og er ikke dokumenteret specifikt for arten.

ÆGLÆGNING OG KULD

To til tre uger efter parringen klistrer hunnen to æg fast på en klippeflade og bruger fødderne til at placere dem. Hvis fladen er koldere end sandet, graver hun æggene ned. I naturen deler hunnerne ægplads. Det bliver til fem-seks kuld eller flere pr. sæson med helt ned til to ugers mellemrum. Giv hunnen en flad sten med skjul under og en kasse med fugtigt sand, og rigeligt med kalk og foder i hele sæsonen.

INKUBATION

Æggene sidder fast og må ikke flyttes. Lad dem blive, hvor de er, og klække ved terrariets temperatur. Efter nogle dage kan man se blodkar i æggene, inden for de første par uger bliver de lyserøde, og efter 30-40 dage kan øjnene anes. Æggene klækker efter omkring 45-100 dage, jo varmere, jo hurtigere. Tallene gælder slægten og er ikke dokumenteret specifikt for arten. Temperaturen på 27-30 °C er et skøn ud fra den kølige ende af terrariet.

OPDRÆT AF UNGER

Forældrene æder ikke ungerne med det samme, men kan gøre det senere, og ungerne bliver let udkonkurreret om foderet. Derfor flyttes ungerne til et eget lille, forholdsvis højt terrarie. Tre-fire unger af samme størrelse kan gå sammen. Giv dem hver dag samme foder som de voksne i mindre størrelser, og samme temperaturer som de voksne. Efter omkring et år er de kønsmodne og skal have hvert sit terrarie i voksenstørrelse. Der findes ikke pålidelige tal for vækst og vægt hos arten.

Sundhed og typiske fejl

Der findes ikke pålidelige oplysninger om sygdomme hos netop *Ptyodactylus hasselquistii*. De mest sandsynlige problemer ligner dem hos andre ørkengekkoer i fangenskab:

- For lidt kalk og D3-vitamin, især hos unger og hunner i yngletiden. Det giver bløde knogler og rystelser. Pudr insekterne og giv tilskud.
- For fugtigt terrarie, der giver hudproblemer og svamp. Hold bunden tør.
- For lav temperatur, som giver dårligt foderoptag og dårlig fordøjelse. Brug termometer og termostat.
- Bid og stress, hvis dyr uden for et fast par holdes sammen.
- Tabt hale efter håndtering. Det er ikke farligt, men den nye hale bliver aldrig som den gamle.

Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, holder op med at spise eller virker slapt. Vildfangne dyr kan bære parasitter, så få en prøve undersøgt kort efter købet.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.